

UITVOERHULP ONDERZOEKSLES

UITVOERHULP ONDERZOEKSLES

Titel van de les die je gaat uitvoeren: _____

Heb je de WO-tool gebruikt om je methodeles Wereldoriëntatie (WO) meer onderzoekend en taalgericht te maken?
Dan kun je deze uitvoerhulp tijdens de uitvoering van je les erbij houden.

CONFRONTEREN EN VERKENNEN MET HET THEMA

Lesonderdeel	De leerkracht	De leerlingen
Introductie van het thema/de vraag	<ul style="list-style-type: none"> - introduceert het onderwerp met een activiteit uit de methode of een nieuwe (belevings)activiteit - laat leerlingen hun kennis en ervaringen verwoorden - verzamelt klassikaal de opbrengst met betrekking tot voorkennis (bijvoorbeeld op de 'wand') <p> Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sluit aan bij de ervaring en nieuwsgierigheid van kinderen. - Kies materiaal om de kinderen uit te dagen, nieuwsgierig te maken. - Wees alert op preconcepten bij kinderen en vraag door. - Gebruik zelf de schooltaal en de vakinhoudelijke begrippen die bij het onderwerp horen.	<ul style="list-style-type: none"> - luisteren en reageren op de introductie - bespreken in tweetallen wat ze wel en niet weten over het onderwerp (bijvoorbeeld door een mindmap) - noteren vragen en problemen (bijvoorbeeld op post-its of een vragenmuur) - wisselen uit met een ander tweetal en passen eigen inbreng aan - brengen de kennis in de groep in

UITVOERHULP ONDERZOEKSLES

CONFRONTEREN EN VERKENNEN MET HET THEMA (VERVOLG)

Lesonderdeel	De leerkracht	De leerlingen
Bespreken onderzoeksvraag	<ul style="list-style-type: none"> - introduceert een onderzoeksvraag of laat kinderen zelf een onderzoeksvraag bij het onderwerp bedenken - laat leerlingen mogelijke antwoorden en/of experimenten bedenken waarmee een antwoord gevonden kan worden - verzamelt klassikaal de opbrengst <p> Aandachtspunt Als je nog weinig ervaring hebt met lessen Wetenschap & Technologie (W&T) is het raadzaam om eerst zelf de onderzoeksvraag op te stellen. In een later stadium kunnen leerlingen (soms) zelf de onderzoeksvraag formuleren.</p> <p> Bronnen</p> <ul style="list-style-type: none"> - www.wetenschapdeklasin.nl/leidraad; kies: vragenmachientje. - Welke rol neem je – sturend of ondersteunend? Concrete tips voor beide vind je in de W&T wijzer op pagina 11!	<ul style="list-style-type: none"> - noteren in groepjes vragen over het onderwerp om uit te zoeken via bronnen of te vragen aan experts - formuleren een voorspelling van de antwoorden

UITVOERHULP ONDERZOEKSLES

NADER VERKENNEN VAN DE VRAAG

Lesonderdeel	De leerkracht	De leerlingen
Informatie verzamelen	<ul style="list-style-type: none"> - selecteert onderdelen uit de methodeles die relevant zijn, en verzamelt indien nodig aanvullende informatie: boekjes, filmpjes, afbeeldingen, online tekstmateriaal - laat de informatie verwerken, bijvoorbeeld via de placemat-methode <p> Aandachtspunt Nodig eventueel experts uit (ouders, oudere leerlingen et cetera) en/of regel een excursie over het onderwerp. Leerlingen kunnen vervolgens een samenvatting van het gesprek of de excursie maken.</p> <p> Bronnen Op wij-leren.nl vind je een overzicht van coöperatieve werkvormen, onder andere de placemat-methode.</p>	verwerken de informatie (eventueel eerst individueel) en bespreken de kern ervan in hun groepje

UITVOERHULP ONDERZOEKSLES

NADER VERKENNEN VAN DE VRAAG (VERVOLG)

Lesonderdeel	De leerkracht	De leerlingen
Informatie selecteren en ordenen	<ul style="list-style-type: none"> - bespreekt plenair de informatie - gebruikt daarbij de vakinhoudelijke begrippen en schooltaalwoorden - stimuleert de leerlingen om de juiste begrippen te hanteren - laat de kinderen de gevonden informatie selecteren en ordenen, bijvoorbeeld in kernbegrippen, als samenvatting of als conceptmap	<ul style="list-style-type: none"> - ordenen en selecteren de informatie - wisselen geselecteerde informatie uit met een ander groepje - verwerken de feedback van een ander groepje - gebruiken de begrippen die centraal staan bij het onderwerp en in de taaldoelen

UITVOERHULP ONDERZOEKSLES

NADER VERKENNEN VAN DE VRAAG (VERVOLG)

Lesonderdeel	De leerkracht	De leerlingen
Indien de leerlingen zelf een onderzoeksvraag hebben opgesteld: kies de definitieve onderzoeksvraag	<ul style="list-style-type: none"> - laat kinderen één of meer onderzoeksvragen formuleren - beoordeelt de onderzoeksvragen en stelt deze indien nodig bij <p> Aandachtspunt Een goede onderzoeksvraag is onderzoekbaar, neutraal, afgebakend en enkelvoudig.</p> <p> Bronnen In het JSW-artikel 'Hoe stel je een onderzoeksvraag op?' lees je hoe je kinderen zelf een goede onderzoeksvraag kunt laten opstellen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - formuleren en noteren de definitieve onderzoeksvraag - doen voorspellingen over de uitkomst

UITVOERHULP ONDERZOEKSLES

ONDERZOEKEN		
Lesonderdeel	De leerkracht	De leerlingen
Opzetten en uitvoeren onderzoek, conclusie(s) trekken	<p>(tips als een experiment is gedaan:)</p> <ul style="list-style-type: none"> - legt uit hoe je een eerlijk onderzoek opzet of laat leerlingen dit toelichten - bespreekt plenair het werkblad (bijlage 1) - laat de leerlingen hun onderzoek opzetten met behulp van het werkblad - bespreekt één of meer ingevulde werkbladen - bespreekt hoe leerlingen resultaten kunnen verzamelen - laat de leerlingen hun onderzoek uitvoeren - laat ze resultaten terugkoppelen naar de onderzoeksvraag <p>(tips als een beschrijvend of inventariserend onderzoek is gedaan:)</p> <ul style="list-style-type: none"> - legt uit dat je een kijkwijzer nodig hebt voor observaties - bespreekt hoe leerlingen resultaten kunnen verzamelen - laat de leerlingen hun onderzoek opzetten en uitvoeren - laat ze resultaten terugkoppelen naar de onderzoeksvraag	<p>(tips als een experiment is gedaan:)</p> <ul style="list-style-type: none"> - denken na over hun voorspelling en uitkomsten van het experiment en noteren deze eventueel op het werkblad - bespreken hoe zij hun experiment eerlijk kunnen uitvoeren - maken een plan voor de opzet van het experiment - denken na over en verzamelen voor het experiment materiaal en meetinstrumenten - voeren hun onderzoek uit en verzamelen (en noteren) de resultaten - koppelen resultaten terug naar de onderzoeksvraag - formuleren conclusies - verwerken de onderzoeksvraag, het onderzoek, de resultaten en de conclusies in een presenteerbare vorm

UITVOERHULP ONDERZOEKSLES

ONDERZOEKEN (VERVOLG)

Lesonderdeel	De leerkracht	De leerlingen
Conclusie(s) trekken (vervolg)	 Aandachtspunten <p>Ondersteun de leerlingen</p> <ul style="list-style-type: none"> - bij de voorbereiding en uitvoering van het onderzoek; - bij het noteren en verwerken van de resultaten; - door het stellen van (open) vragen. Bronnen <ul style="list-style-type: none"> - Op samenonderzoeken.nl vind je een instructie over eerlijk experimenteren. - techyourfuture.nl heeft een hulpkaart voor het stimuleren van redeneren en taal. - In Ontwerp en bouw je eigen dierentuin vind je op pagina 17 tot en met 20 veel concrete voorbeelden voor vragen en interacties met je leerlingen.	

UITVOERHULP ONDERZOEKSLES

ONDERZOEKEN (VERVOLG)

Lesonderdeel	De leerkracht	De leerlingen
Evaluëren onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> - bespreekt per groepje het verloop, de resultaten en de conclusie van het onderzoek en laat de kinderen de uitkomsten aan de voorspelling verbinden door open vragen te stellen - zorgt ervoor dat de kernbegrippen gebruikt worden - laat leerlingen eventueel een presentatie voorbereiden en geeft aan waar de presentatie aan moet voldoen <p> Aandachtspunten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ondersteun de leerlingen in hun redeneringen door gebruik van <i>denkstimulerende vragen</i> en <i>taalondersteunende strategieën</i>, zoals:<ul style="list-style-type: none"> - <i>Waarom hebben jullie het experiment op die manier opgezet?</i> - <i>Welke conclusie trekken jullie?</i> - <i>Wat bepaalt de stevigheid van een constructie?</i> <p>In de bronnenlijst in de Voorbereidingshulp staan onder 'leerkrachtvaardigheden' links naar lijstjes met concrete vragen!</p> <ul style="list-style-type: none"> - Leg leerlingen uit hoe een goede presentatie eruitziet qua inhoud en opbouw.	<ul style="list-style-type: none"> - wisselen in groepjes de aanpak, de resultaten en de conclusies uit - bereiden de presentatie van het onderzoek voor aan de hand van de onderzoeksvraag, uitvoering, gebruikte materialen en meetinstrumenten, resultaten en conclusie

UITVOERHULP ONDERZOEKSLES

PRESENTATIE, VERBREIDING EN VERDIEPING VAN HET ONDERZOEK

Lesonderdeel	De leerkracht	De leerlingen
Onderzoek presenteren	<ul style="list-style-type: none"> - laat elk groepje de opzet van de experimenten en de uitkomsten/conclusies plenair presenteren - koppelt de conclusie naar de onderzoeksvraag plenair terug <p> Aandachtspunt Als er veel groepjes zijn, kunnen de groepjes ook aan elkaar presenteren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - presenteren hun onderzoek - beredeneren of de onderzoeksvraag is beantwoord - formuleren nieuwe vragen die zijn opgekomen

BIJLAGE 1

WERKBLAD

Werkblad experimenten opzetten en uitvoeren

1. Wat is de onderzoeksvraag?

---

2. Welke variabele(n) onderzoeken we?

	A	B
Variabele 1		
Variabele 2		
Variabele 3		
...		

3. Hoe wordt het experiment opgezet?

---

4. Wat is je hypothese/voorspelling?

Ik voorspel dat _____

---

5. Vraag een ander(e) leerling/groepje om de opzet van het experiment te controleren. Ga samen na: kan op deze manier de voorspelling worden onderzocht?

---

6. Voer het experiment uit en leg het resultaat vast.

---

7. Schrijf nu je conclusie op.

De *Uitvoerhulp onderzoeksles* is een uitgave van:

De *Uitvoerhulp onderzoeksles* maakt onderdeel uit van de WO-tool.